

การศึกษาสาเหตุการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้
ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย สำนักงานเขต 2
THE STUDY OF DEBTORS' DEFAULT
OF SMALL AND MEDIUM ENTERPRISE DEVELOPMENT BANK OF THAILAND

กฤตยา มุลเทพ

อีเมลล์ : Krittaya@smebank.co.th

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ แผนก

สำนักวิชาการจัดการมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ดร.ฉัตรฤดี จongsุริยภาส

อีเมลล์ : Chatrudee.jon@mfu.ac.th

สำนักวิชาการจัดการมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

บทคัดย่อ

การศึกษาสาเหตุการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย สำนักงานเขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุการค้างชำระหนี้และวิเคราะห์แนวโน้มการเป็นหนี้สูญในอนาคตของลูกหนี้ ในพื้นที่รับผิดชอบของ 3 สาขา ได้แก่ สาขาแม่สาย , สาขาพะเยา และสาขาเชียงราย โดยศึกษาจากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นลูกหนี้ที่ค้างชำระหนี้เกินกว่า 3 เดือน จำนวน 75 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้จะนำมาประมวลผลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณ และอธิบายถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องในรูปแบบของค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษาสาเหตุการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย สำนักงานเขต 2 สาเหตุหลักเกิดจากภาวะทางเศรษฐกิจ คือ ภาวะเงินเฟ้อ อัตราการว่างงานสูง เศรษฐกิจชะลอตัว อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งจากปัจจัยด้านภาวะทางเศรษฐกิจดังกล่าวส่งผลให้ต่อการดำเนินธุรกิจทำให้กิจการมีผลประกอบการจากการดำเนินการลดลง ยอดขายสินค้าหรือบริการลดลง ประกอบกับกิจการมีรายจ่ายในการดำเนินกิจการเพิ่มสูงขึ้น ได้แก่ การผ่อนชำระค่าสินค้าหรือรายจ่ายในการผ่อนชำระค่าบริการเพิ่มมากขึ้น และรายจ่ายด้าน

ต้นทุนการผลิตหรือต้นทุนการบริการหรือต้นทุนในการซื้อสินค้าเพื่อนำมาจำหน่ายเพิ่มสูงขึ้นทำให้กิจการมีกำไรจากการดำเนินงานลดลง

ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการเป็นหนี้สูญ จากข้อมูลรายได้และรายจ่ายของลูกหนี้นำมาวิเคราะห์แนวโน้มการเป็นหนี้สูญ โดยใช้สูตรการวิเคราะห์ Altman Z-Score พบว่าลูกหนี้ที่มีแนวโน้มจะเป็นหนี้สูญ หรือลูกหนี้ที่ไม่มีความสามารถในการผ่อนชำระหนี้ได้ มีจำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.67 ลูกหนี้เป็นผู้ประกอบการ หรือกิจการที่ไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้หรือปิดกิจการ และลูกหนี้ที่ยังมีความสามารถในการผ่อนชำระหนี้ได้ แต่ต้องระมัดระวังไม่ให้เป็นลูกหนี้ที่มีแนวโน้มจะเป็นหนี้สูญ จำนวน 46 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.33 % ซึ่งลูกหนี้ดังกล่าวเป็นผู้ประกอบการ หรือกิจการที่มีรายได้จากการดำเนินการลดลง และมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มสูงขึ้น

คำสำคัญ : สาเหตุและแนวโน้ม/หนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้/ลูกหนี้ค้างชำระ/สำนักงานเขต 2

Abstract

The study on the cause of outstanding debts of the Small and Medium Enterprise Development Bank of Thailand The purpose of this study was to investigate the causes of outstanding debt and to analyze the future trend of bad debt of the debtor. A study of debtors of Small and Medium Enterprise Development Bank of Thailand, Office of Region 2, in the areas of responsibility of 3 branches, namely Maesai Branch, Phayao Branch and Chiang Rai Branch. By study from the outstanding debtor who has defaulted of debt for more than 3 months, total 75 accounts. The data were collected by using questionnaires and interviews. The data will be processed by using quantitative analysis and describe the data collection in the form of Percentage and Mean.

The result on study of the cause of outstanding debts from Small and Medium Enterprise Development Bank of Thailand, Office Region 2, the main causes are from the economic conditions such as Inflation, High Unemployment Rate, Economic Resession, and Economic Growth Rate. The result of these economic factors effected to the business operation has been reduced, decreased in sales of goods or services. However, the business has increased in expenses such as the payment of goods or increased in expenses of the installment, and cost of production or cost of services or the increasing of cost of goods sold. Therefore, resulting in a decrease of operating profit.

The analysis of the trend of Bad Debt is based on the income and expense data of the Small and Medium Enterprise Development Bank of Thailand, Office Region 2. Using the Altman Z-Score analysis formula, found that the debtor who is likely to be bad debt or the debtor who has no ability to pay the installment reported as 17 accounts, 22.67%. The debtors were entrepreneurs, unsuccessful business, or business closed down, and debtors who has ability to pay. However, must be aware on the debtors who are likely to be bad debt of 46 cases, 61.33%, most of these debtors are entrepreneurs or the business with decreased in operating income and there is a high operating cost in the business.

Keywords : Cause and trend / Non-Performing Loans / Overdue receivables / Office of Region 2

บทนำ

ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทยเป็นสถาบันการเงินพิเศษของรัฐ ที่จัดตั้งขึ้นเมื่อปี 2545 ภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลังและกระทรวงอุตสาหกรรม โดยมีวัตถุประสงค์ “เพื่อประกอบธุรกิจอันเป็นการพัฒนา ส่งเสริม ช่วยเหลือ และสนับสนุนการจัดตั้ง การดำเนินงาน การขยายหรือการปรับปรุงวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยการให้สินเชื่อ ค้ำประกัน ร่วมลงทุน ให้คำปรึกษา แนะนำ หรือให้บริการที่จำเป็นอื่นตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการจัดตั้งธนาคาร” สนับสนุนนโยบายภาครัฐในการช่วยเหลือและส่งเสริม SMEs โดยให้บริการธุรกรรมทางการเงินและบริการอื่นๆตอบสนองความต้องการของ SMEs ไทย และส่งเสริมพัฒนา SMEs ไทยให้มีศักยภาพ (ที่มา : พระราชบัญญัติ ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย 2545: หมวด 2 วัตถุประสงค์ มาตรา 11) จึงมีผู้ประกอบการจำนวนมากที่สนใจยื่นกู้กับธนาคารฯ ทั้งผู้ประกอบการที่ต้องการเงินทุนเพื่อนำไปขยายกิจการหรือนำเงินไปใช้เป็นเงินทุนหมุนเวียนในธุรกิจ รวมไปถึงผู้ประกอบการรายใหม่ที่ต้องการดำเนินธุรกิจแต่ยังขาดเงินทุน

เพื่อตอบสนองนโยบายของภาครัฐ ธนาคารจึงให้เงินกู้เพื่อเป็นทุนในการประกอบกิจการกับผู้ประกอบการ แต่ธนาคารไม่มีการติดตามส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการของธุรกิจอย่างต่อเนื่องจึงทำให้ผู้ประกอบการหลายรายที่ประสบปัญหาในการดำเนินธุรกิจและปัญหาอื่นๆ ส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้กับธนาคาร จึงทำให้เกิดการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้เพิ่มขึ้น และเมื่อลูกหนี้เกิดการค้างชำระจะทำให้เกิดค่าเบี้ยปรับไปจนกว่าลูกหนี้จะนำเงินมาชำระกับทางธนาคาร ซึ่งส่งผลต่อการขาดรายได้ของธนาคารและทำให้ธนาคารต้องมีค่าใช้จ่ายในการ

ติดตามหนี้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ธนาคารได้กำหนดให้หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้(NPL) ต้องไม่เกินร้อยละ 5 ของปริมาณวงเงินที่ธนาคารปล่อยกู้ให้กับลูกหนี้

จากข้างต้นที่กล่าวมา พบว่าลูกหนี้ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย สำนักงานเขต 2 มีประมาณหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้(NPL) เกินกว่าร้อยละ 5 ที่มาธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย(2561). รายงานการติดตามลูกหนี้ประจำเดือน ธันวาคม 2560 ผู้ศึกษาจึงได้สนใจที่จะศึกษาสาเหตุการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้ดังกล่าว เพื่อหาสาเหตุที่ทำให้เกิดการค้างชำระหนี้และแนวโน้มจะเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้หรือหนี้สูญ เพื่อหาแนวทางในการวางแผนปรับปรุงแก้ไข

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสาเหตุการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย สำนักงานเขต 2
2. เพื่อวิเคราะห์แนวโน้มการเป็นหนี้สูญของลูกหนี้ในอนาคตของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย สำนักงานเขต 2

ขอบเขตของการศึกษา

ทำการศึกษาสาเหตุการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย สำนักงานเขต 2 ในพื้นที่รับผิดชอบจังหวัดเชียงราย และจังหวัดพะเยา จำนวน 3 สาขา ได้แก่ สาขาแม่สาย, สาขาพะเยา และสาขาเชียงราย โดยประชากรที่ทำการศึกษาเป็นลูกหนี้ค้างชำระหนี้กับธนาคาร ตั้งแต่ 3 เดือนเป็นต้นไป

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

นโยบาย 5C's เพื่อการวิเคราะห์สินเชื่อ ประกอบด้วย 1. คุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อ (Character) พิจารณาว่าผู้ขอสินเชื่อมีความตั้งใจและความเต็มใจในการชำระหนี้หรือไม่ 2. ความสามารถในการหารายได้มาเพื่อชำระหนี้ (Capacity) คำนึงถึงความสามารถในการหารายได้ของผู้กู้มาเพื่อชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลาและตามที่ได้ตกลงกันไว้ 3. ระดับเงินทุน (Capital) หมายถึงส่วนของสินทรัพย์ที่มีมากกว่าหนี้สินซึ่งอาจจะวัดได้จากส่วนของผู้ถือหุ้นหรือสินทรัพย์สุทธิของกิจการเพื่อเป็นหลักประกันความปลอดภัยในกรณีที่คุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อไม่ค่อยดี 4. หลักประกัน (Collateral) จะต้องพิจารณาในแง่ของคุณภาพและสภาพคล่องของหลักประกัน

เพื่อที่จะทำให้เจ้าหนี้เกิดความอุ่นใจได้เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถปฏิบัติตามข้อตกลงระหว่างกันได้ 5. สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจ (Condition) ได้แก่ สภาพทางเศรษฐกิจในปัจจุบันทั้งภายในและต่างประเทศตลอดจนเศรษฐกิจโลกด้วย สถานการณ์ทางด้านการเมือง ตลอดจนนโยบายของรัฐบาล สภาพการณ์แข่งขันในธุรกิจเดียวกัน

นโยบายSP's เพื่อการวิเคราะห์หนี้เชื่อ ประกอบด้วย 1. ประวัติของผู้ขอสินเชื่อ (People) เป็นการวิเคราะห์ประวัติส่วนตัวและเรื่องราวต่างๆของผู้ขอสินเชื่อ 2. วัตถุประสงค์ในการขอสินเชื่อ (Purpose) ในการติดต่อขอสินเชื่อกับสถาบันการเงินลูกค้ำจำเป็นจะต้องแจ้งให้ผู้ให้สินเชื่อทราบว่าให้นำสินเชื่อไปเพื่อวัตถุประสงค์ใด 3. การชำระหนี้ (Payment) จะพิจารณาถึงความสามารถในการหารายได้มาชำระหนี้ให้กับสถาบันการเงินผู้ให้สินเชื่อภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือตกลงไว้ 4. การป้องกันหรือการลดความเสี่ยง (Protection) เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ให้กู้ยืมเงินว่าถ้าหากผู้ขอสินเชื่อไม่สามารถปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้ตกลงกันไว้แล้วผู้ให้กู้ก็จะมีหลักประกันเพื่อเป็นการป้องกันหรือลดความเสี่ยง 5. การพิจารณาภาพรวมทั้งหมด (Perspective หรือ Overview) เป็นการเปรียบเทียบระหว่างรายได้ที่ได้รับจากการให้สินเชื่อกับต้นทุน (ค่าใช้จ่าย) ที่เกิดขึ้นจากการให้สินเชื่อรวมตลอดถึงความเสี่ยงที่เกิดจากหนี้สูญและค่าใช้จ่ายในการติดตามและการเรียกเก็บหนี้

แนวคิดเกี่ยวกับมูลเหตุของการค้างชำระหนี้ การค้างชำระหนี้ของลูกหนี้เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงได้ยากในการดำเนินงานของธนาคารเนื่องจากการอำนวยความสะดวกแก่ลูกค้ำที่มาขอสินเชื่อแม้ว่าได้มีการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้กู้แล้วก็ตามแต่ยังมีปัจจัยที่ส่งผลให้ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ตามกำหนดที่ระบุไว้ในสัญญาธนาคารเอง ซึ่งมูลเหตุของการค้างชำระหนี้ ประกอบด้วย 1. มูลเหตุที่เกิดจากปัจจัยภายนอก 2. มูลเหตุที่เกิดจากปัจจัยภายใน 3. มูลเหตุที่เกิดจากตัวลูกหนี้

แนวคิดด้านการจัดชั้นหนี้และติดตามหนี้ เกณฑ์การจัดชั้นลูกหนี้กระบวนการวิธีและแนวทางป้องกันการเกิดการผิดนัดชำระหนี้ของลูกหนี้ตามเงื่อนไขสัญญาที่ลูกหนี้ได้ทำไว้

ลูกหนี้ปกติ (A : Active) หมายถึง ลูกหนี้ค้างชำระดอกเบี้ยหรือต้นเงินไม่เกิน 1 เดือนนับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ

ลูกหนี้ที่กล่าวถึงเป็นพิเศษ (M : Special Mention) หมายถึง ลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ยหรือต้นเงินไม่เกิน 3 เดือนนับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ

ลูกหนี้จัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน (S : Substandard) หมายถึง ลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ยหรือต้นเงินไม่เกิน 6 เดือนนับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ

ลูกหนี้จัดชั้นสงสัย (D : Doubtful) หมายถึง ลูกหนี้ที่ค้างชำระดอกเบี้ยหรือต้นเงินไม่เกิน 12 เดือนนับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ

ลูกหนี้จัดชั้นสงสัยจะสูญ (B : Bad Debt) หมายถึง ลูกหนี้ที่ไม่มีความสามารถชำระหนี้ได้ โดยสิ้นเชิงหรือลูกหนี้ค้างชำระดอกเบี้ยหรือต้นเงินเกินกว่า 12 เดือนนับแต่วันที่ครบกำหนดชำระ

ลูกหนี้จัดชั้นสูญ หมายถึง ลูกหนี้ถึงแก่ความตายเป็นคนสาบสูญหรือมีหลักฐานว่าหายสาบสูญไปลูกหนี้ถูกศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลายและไม่มีทรัพย์สินใดๆ จะชำระหนี้ได้สิทธิเรียกร้องซึ่งตามพฤติการณ์ไม่อาจเรียกให้ชำระหนี้ได้ให้ตัดออกจากบัญชี

ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จิราภรณ์ ธิยะสืบ (2552) ได้ศึกษาการบริหารสินเชื่อเพื่อลดปัญหาหนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขตลำปาง ซึ่งผลการวิจัยสาเหตุที่ทำให้ลูกหนี้เป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ พบว่าทางด้านรายได้เกิดจาก ลูกหนี้มีรายได้เท่าเดิมแต่ค่าครองชีพสูงขึ้น และทางด้านรายจ่ายเกิดจากลูกหนี้มีค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคสูงขึ้น ส่วนปัจจัยอื่นๆ คือ ลูกหนี้ประสบกับภาวะเศรษฐกิจ วรรณ เมษะมาน (2552) ได้ศึกษาการติดตามหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารออมสินภาค 7 ผลการศึกษาพบว่า ลูกหนี้มีภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัวสูงและมีหนี้สินหลายทางในขณะที่ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก คือ สภาพทางเศรษฐกิจที่ชะลอตัว ปรีชา ยศสละ (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดชั้นหนี้ลูกหนี้ค้างชำระของธนาคารออมสินเขตพะเยาจังหวัดพะเยา” พบว่าสัดส่วนหนี้ของกลุ่มสินเชื่อนโยบายของรัฐพุ่งสูงขึ้นส่งผลให้ชั้นหนี้ของธนาคารทั้งสามระดับชั้นสูงขึ้นคือชั้นหนี้ต่ำกว่ามาตรฐานคิดเป็นร้อยละ 90 ชั้นหนี้สงสัยคิดเป็นร้อยละ 82 และชั้นหนี้สงสัยจะสูญคิดเป็นร้อยละ 35 ของกลุ่มตัวอย่าง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ลูกหนี้ของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย สำนักงานเขต 2 ที่ค้างชำระหนี้เกินกว่า 3 เดือน จำนวน 75 ราย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจจึงใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล โดยจะใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยผู้ศึกษาได้ศึกษาข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาประกอบในการสร้างแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

แบบสอบถาม จะเป็นคำถามแบบปลายเปิด และคำถามแบบปลายปิด แบ่งเนื้อหาและโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย ข้อมูลธุรกิจ ได้แก่ รูปแบบการดำเนินธุรกิจ , ประเภทธุรกิจ และระยะเวลาดำเนินธุรกิจ ข้อมูลผู้บริหาร/เจ้าของธุรกิจ ได้แก่ เพศ , อายุ , สถานภาพ , ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยในการดำเนินธุรกิจต่อเดือน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านสินเชื่อที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับอนุมัติเงินกู้กับธนาคาร ประกอบด้วย ประเภทของสินเชื่อ , ระยะเวลาการชำระหนี้ , วงเงินสินเชื่อที่ได้รับอนุมัติ , อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยต่อปี (ตามสัญญา) , ภาระหนี้สินรวมที่มีอยู่กับ SME Bank , ภาระหนี้สินอื่นๆ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้ ปัจจัยภายนอก , ปัจจัยภายในและปัจจัยที่เกิดจากตัวลูกหนี้ โดยได้กำหนดการตอบแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 6 ระดับ ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการสอบถามนำมาจากแนวคิดมูลเหตุของการค้างชำระหนี้

ส่วนที่ 4 ข้อมูลการผัดผ่อนชำระหนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นลูกหนี้ที่ผัดผ่อนชำระกับทางธนาคารอยู่หรือไม่ , เคยปรับปรุงโครงสร้างหนี้กับ SME BANK จำนวนกี่ครั้ง , ปัจจุบันธนาคารได้ดำเนินการติดตามหนี้อยู่ในขั้นตอนใด , สาเหตุของการค้างชำระเงินกู้ และได้รับมาตรการลดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ตามกระบวนการของธนาคารตามมาตรการใดบ้าง

ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

ผลการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาสาเหตุการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย สำนักงานเขต 2 สรุปผลการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ลูกหนี้ของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย สำนักงานเขต 2 ที่ค้างชำระหนี้เกินกว่า 3 เดือน โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาประกอบกิจการรูปแบบกิจการเจ้าของคนเดียว ประเภทค้าปลีก-ค้าส่ง เช่น ธุรกิจจำหน่ายเสื้อผ้า ร้านขายของชำ จำหน่ายวัตถุดิบทางการเกษตร และการค้าวัสดุก่อสร้าง กิจการดำเนินการมาแล้วตั้งแต่ 3 ปี ถึง 10 ปี ผู้บริหารกิจการหรือเจ้าของธุรกิจ จะมีอายุอยู่ในช่วงวัยทำงาน ระหว่าง 31- 40 ปี ซึ่งลูกหนี้ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย สำนักงานเขต 2 ส่วนใหญ่มีสถานะภาพสมรส ซึ่งมีสามี หรือภรรยา และบุตรที่ต้องเลี้ยงดู ระดับการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษา และรายได้จากการดำเนินธุรกิจ หรือกิจการ หรือรายได้อื่นๆที่ได้รับในรูปแบบของค่าจ้าง หรือเงินเดือน มีรายได้อยู่ระหว่าง 10,000 – 50,000 บาทต่อเดือน

2. สรุปผลการศึกษาข้อมูลด้านสินเชื่อของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลูกหนี้ของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย สำนักงานเขต 2 ที่ค้างชำระหนี้เกินกว่า 3 เดือน โดยส่วนใหญ่เป็นลูกหนี้ที่ได้รับการอนุมัติสินเชื่อ Small SMEs ซึ่งสินเชื่อดังกล่าวธนาคารฯ ปล่อยเงินกู้ให้กับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SMEs เพื่อนำเงินที่ได้ไปลงทุนในกิจการ ขยายกิจการ ปรับปรุงกิจการ หรือเป็นเงินทุนหมุนเวียนใช้จ่ายภายในกิจการ วงเงินการให้สินเชื่อตั้งแต่ 50,000 บาท เป็นต้นไป แต่ไม่เกิน 1,000,000 บาท ต่อราย ระยะเวลาในการชำระหนี้ของลูกหนี้ ซึ่งธนาคารจะมีเงื่อนไขให้ชำระหนี้ได้สูงสุดระยะเวลาไม่เกิน 7 ปี แต่ลูกหนี้ส่วนใหญ่มีการขอขยายระยะเวลาการชำระหนี้ จึงทำให้ระยะเวลาในการชำระหนี้เพิ่มขึ้นเกินกว่า 7 ปี วงเงินกู้ที่ธนาคารได้อนุมัติให้กับลูกหนี้ตั้งแต่ 100,001-500,000 บาท ซึ่งอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อของธนาคารที่ลูกหนี้ได้รับ อัตราดอกเบี้ย เท่ากับ MRR ต่อปี (ปัจจุบัน MRR เท่ากับ 8.925%) ทั้งนี้ลูกหนี้มีภาระหนี้สินที่มีอยู่กับ SME Bank ไม่เกิน 100,000 บาท และภาระหนี้สินจากสถาบันการเงินอื่น ตั้งแต่ 100,001-500,000 บาท

3. สรุปผลการศึกษาข้อมูลปัจจัยด้านลูกหนี้ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน

ลูกหนี้ของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย สำนักงานเขต 2 ที่ค้างชำระหนี้เกินกว่า 3 เดือน โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อการชำระหนี้ของลูกหนี้มากที่สุด จากปัจจัยที่นำมาทำการศึกษา จำนวน 3 ปัจจัย พบว่า ปัจจัยภายในที่สำคัญ ได้แก่ ปัจจัยในด้านอัตราดอกเบี้ยซึ่งลูกหนี้ให้ความเห็นว่า อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับสถาบันการเงินอื่น ๆ ส่วนปัจจัยที่รองลงมาจากรื่องของอัตราดอกเบี้ย ได้แก่ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพนักงานของธนาคาร ซึ่งพนักงานไม่สามารถอธิบายมาตรการด้านการใช้สินเชื่อ ด้านการผ่อนชำระหนี้ การให้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดการหนี้แก่ลูกหนี้ของทางธนาคารให้ลูกหนี้เข้าใจได้อย่างถูกต้องและชัดเจนได้ อีกทั้งพนักงานของธนาคารไม่ได้มีการควบคุมและติดตามหนี้ได้ทันท่วงที ส่งผลทำให้ลูกหนี้เกิดการค้างชำระหนี้เกิดขึ้น

ปัจจัยรองลงมาที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้ ได้แก่ ปัจจัยด้านตัวลูกหนี้ ซึ่งลูกหนี้ส่วนใหญ่ประสบปัญหาการขาดทุนจากการดำเนินกิจการ ภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มสูงขึ้นรวมไปถึงการขาดความเข้าใจในกระบวนการ หรือขั้นตอนการจัดเก็บหนี้ของธนาคารจึงทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ให้กับธนาคารได้ อีกทั้งการที่ลูกหนี้นำเงินกู้ที่ได้รับจากธนาคารไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ในการยื่นขอกู้ นั้น ส่งผลให้กิจการไม่มีรายได้และกำไรจากวงเงินกู้ดังกล่าวเพื่อที่จะนำมาชำระหนี้ให้กับทางธนาคารฯ

4. สรุปผลการศึกษาข้อมูลลูกหนี้ที่ผิดนัดชำระกับธนาคารฯ

ลูกหนี้ของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย สำนักงานเขต 2 ที่ค้างชำระหนี้เกินกว่า 3 เดือน จากข้อมูลพบว่าส่วนใหญ่ลูกหนี้ยังไม่เคยทำการปรับโครงสร้างหนี้กับทางธนาคารฯ เนื่องจากลูกหนี้ไม่เข้าใจถึงกระบวนการปรับโครงสร้างหนี้ และไม่เคยทราบว่าการปรับการโครงสร้างหนี้มีข้อดีหรือข้อเสียอย่างไร จึงทำให้ลูกหนี้ส่วนใหญ่เกิดการค้างชำระหนี้กับทางธนาคาร โดยลูกหนี้ส่วนใหญ่จะมีเจ้าหน้าที่ของธนาคารฯ ออกติดตามหนี้ไปยังบ้าน หรือที่ตั้งกิจการ หรือสถานประกอบการ ซึ่งจากการสอบถามสาเหตุของการผิดนัดชำระหนี้ส่วนใหญ่เกิดจากกิจการมีรายได้จากการดำเนินธุรกิจลดลง หรือรายได้พิเศษลดลง หรือถูกลดเงินเดือนค่าจ้าง หรือปิดกิจการอีกทั้งมีรายจ่ายในการผ่อนชำระค่าสินค้าหรือบริการเพิ่มขึ้น รวมไปถึงต้นทุนในการผลิต ต้นทุนในการบริการ และต้นทุนในการจัดซื้อสินค้าเพื่อนำมาจำหน่ายเพิ่มขึ้น ประกอบกับภาวะทางเศรษฐกิจที่มีอัตราการเติบโตค่อนข้างต่ำ ทำให้ผู้ประกอบการใช้จ่ายในการซื้อสินค้าหรือบริการลง จึงเป็นสาเหตุทำให้ธุรกิจหลายๆแห่งมียอดขายและรายได้ลดลง หรือบางธุรกิจต้องปิดกิจการลง

ทั้งนี้ มาตรการในการช่วยเหลือลูกหนี้ที่ค้างชำระหนี้ ส่วนใหญ่ จะเป็นมาตรการการผ่อนผันลดเงินค่างวด เพื่อให้ลูกหนี้สามารถชำระหนี้ได้เป็นปกติ ซึ่งจากการผ่อนผันลดเงินค่างวดนี้จะส่งผลให้ระยะเวลาการชำระหนี้ของลูกหนี้ปรับเพิ่มขึ้นจากเดิม ตามความเหมาะสมของวงเงินคงเหลือที่จะต้องผ่อนชำระกับทางธนาคาร

ผลการวิเคราะห์แนวโน้มการเป็นหนี้สูญของลูกหนี้ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย สำนักงานเขต 2 พบว่าข้อมูลของลูกหนี้ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แห่งประเทศไทย สำนักงานเขต 2 พบว่าลูกหนี้ส่วนใหญ่มีภาระหนี้สินกับทาง SME Bank ไม่เกิน 100,000 บาท และภาระหนี้สินกับสถาบันการเงินอื่น ๆ 100,001 – 500,000 บาท ซึ่งจากภาระหนี้สินดังกล่าวลูกหนี้มีรายจ่ายที่ต้องผ่อนชำระเงินกู้ไม่ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ระหว่าง 10,001 – 50,000 บาท เมื่อหักต้นทุนในการดำเนินกิจการและค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการแล้ว จะคงเหลือกำไรจากการดำเนินกิจการ ประมาณ 2,000 – 10,000 บาท จากข้อมูลรายได้และรายจ่ายของลูกหนี้ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย สำนักงานเขต 2 เมื่อนำมาวิเคราะห์แนวโน้มการเป็นหนี้สูญ โดยใช้สูตรการวิเคราะห์ Altman Z-Score ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ เมื่อค่า Z มากกว่าหรือเท่ากับ 2.9 หมายถึง กิจการมีความมั่นคงทางการเงินค่า Z ระหว่าง 1.23 ถึง 2.9 หมายถึง กิจการมีความมั่นคงทางการเงินแต่ควรระมัดระวัง และค่า Z น้อยกว่า 1.23 หมายถึง มีความเป็นไปได้สูงที่บริษัท

จะล้มละลายหรือต้องเพิ่มทุนทั้งนี้จากข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 75 ราย เมื่อนำมาวิเคราะห์ แนวโน้มการเป็นหนี้สูญ พบว่าลูกหนี้ที่มีแนวโน้มจะเป็นหนี้สูญ หรือลูกหนี้ที่ไม่มีความสามารถในการผ่อนชำระหนี้ได้ มีจำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.67 ซึ่งพบว่าลูกหนี้ดังกล่าวเป็นผู้ประกอบการ หรือกิจการที่ไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ หรือปิดกิจการ และลูกหนี้ที่ยังมีความสามารถในการผ่อนชำระหนี้ได้ แต่ต้องระมัดระวังไม่ให้เป็นลูกหนี้ที่มีแนวโน้มจะเป็นหนี้สูญ จำนวน 46 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.33 ซึ่งพบว่าลูกหนี้ดังกล่าวเป็นผู้ประกอบการ หรือกิจการที่มีรายได้จากการดำเนินการลดลง และมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มสูงขึ้น

ค่า Altman Z-score	จำนวนราย	คิดเป็น %
มากกว่า 2.9	12	16.00%
1.23-2.9	46	61.33%
ต่ำกว่า 1.23	17	22.67%
รวม	75	100.00%

ตารางแสดงข้อมูลจำนวนรายและค่าร้อยละของผลการวิเคราะห์แนวโน้มการเป็นหนี้สูญของลูกหนี้ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย สำนักงานเขต 2

อภิปรายผลการศึกษา

1. สาเหตุการค้างชำระหนี้ของลูกหนี้ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย สำนักงานเขต 2

จากผลการศึกษาข้อมูลของลูกหนี้ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย สำนักงานเขต 2 ทำให้ทราบถึงสาเหตุการค้างชำระหนี้ โดยสาเหตุหลักเกิดจากภาวะทางเศรษฐกิจ เช่น ภาวะเงินเฟ้อ อัตราการว่างงานสูง เศรษฐกิจชะลอตัว อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ คิดเป็นร้อยละ 54.07 ซึ่งจากปัจจัยด้านภาวะทางเศรษฐกิจดังกล่าวส่งผลให้ต่อการดำเนินธุรกิจทำให้กิจการมีผลประกอบการจากการดำเนินการลดลง ยอดขายสินค้าหรือบริการลดลงคิดเป็นร้อยละ 43.97แต่ทั้งนี้กิจการมีรายจ่ายในการดำเนินกิจการเพิ่มสูงขึ้น เช่น การผ่อนชำระค่าสินค้า หรือรายจ่ายในการผ่อนชำระค่าบริการเพิ่มมากขึ้น และรายจ่ายด้านต้นทุนการผลิต หรือต้นทุนการบริการ หรือต้นทุนในการซื้อสินค้าเพื่อนำมาจำหน่ายเพิ่มสูงขึ้นทำให้กิจการมีกำไรจากการดำเนินงานลดลง คิดเป็นร้อยละ 42.48 และร้อยละ 31.37 ตามลำดับ กิจการส่วนใหญ่จะมีรายได้อื่น ๆ นอกเหนือจากการดำเนินกิจการที่ยึดกับทางธนาคาร เช่น จากการดำเนินงานของ

กิจการในเครือ รายได้จากงานเสริมต่างๆ รายได้งานประจำ ซึ่งรายได้ดังกล่าวลดลง คิดเป็นร้อยละ 27.59 และผู้ประกอบการไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ จึงต้องปิดกิจการลง คิดเป็นร้อยละ 20.69 ส่วนสาเหตุอื่นๆที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้แต่ไม่ได้เป็นสาเหตุที่ส่งผลมากเท่าปัจจัยดังกล่าวข้างต้นได้แก่ ปัญหาด้านรายจ่ายซึ่งผู้ประกอบการมีค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียนของบุตรเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 16.99 สาเหตุด้านปัญหาอื่นๆ ซึ่งกิจการประสบปัญหาจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ เช่น วิกฤต อุทกภัย และกิจการย้ายที่ทำการไปยังที่ตั้งแห่งใหม่ หรือย้ายกิจการไปยังจังหวัดอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 11.85 และร้อยละ 11.11 ตามลำดับ

จากสาเหตุดังกล่าวข้างต้น มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของจิราภรณ์ ธิยะสืบ (2552) ได้ศึกษาการบริหารสินเชื่อเพื่อลดปัญหานี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขตลำปาง ซึ่งผลการวิจัยสาเหตุที่ทำให้ลูกหนี้เป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ พบว่าทางด้านรายได้เกิดจาก ลูกหนี้มีรายได้เท่าเดิมแต่ค่าครองชีพสูงขึ้น และทางด้านรายจ่ายเกิดจากลูกหนี้มีค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคสูงขึ้น ส่วนปัจจัยอื่นๆ คือ ลูกหนี้ประสบกับภาวะเศรษฐกิจ และมีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรรณา เมฆะมาน (2552) ได้ศึกษาการติดตามหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารออมสินภาค 7 ผลการศึกษาพบว่า ลูกหนี้มีภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัวสูงและมีหนี้สินหลายทางในขณะที่ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมภายนอก คือ สภาพทางเศรษฐกิจที่ชะลอตัว

2. แนวโน้มการเป็นหนี้สูญของลูกหนี้ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แห่งประเทศไทยสำนักงานเขต 2

จากผลการศึกษาข้อมูลของลูกหนี้ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แห่งประเทศไทย สำนักงานเขต 2 พบว่าลูกหนี้ที่มีแนวโน้มจะเป็นหนี้สูญ หรือลูกหนี้ที่ไม่มีความสามารถในการผ่อนชำระหนี้ได้ มีจำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.67 ซึ่งพบว่าลูกหนี้ดังกล่าวเป็นผู้ประกอบการ หรือกิจการที่ไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ หรือปิดกิจการ และลูกหนี้ที่ยังมีความสามารถในการผ่อนชำระหนี้ได้ แต่ต้องระมัดระวังไม่ให้เป็นลูกหนี้ที่มีแนวโน้มจะเป็นหนี้สูญ จำนวน 46 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.33 ซึ่งพบว่าลูกหนี้ดังกล่าวเป็นผู้ประกอบการ หรือกิจการที่มีรายได้จากการดำเนินการลดลง และมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มสูงขึ้น

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าวข้างต้น มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยของปรีชา ยศสละ (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดชั้นหนี้ลูกหนี้ค้างชำระของธนาคารออมสินเขตพะเยาจังหวัดพะเยา” พบว่าสัดส่วนหนี้ของกลุ่มสินเชื่อนโยบายของรัฐพุ่งสูงขึ้นส่งผลให้ชั้นหนี้ของธนาคารทั้งสามระดับชั้นสูงขึ้นคือชั้นหนี้ต่ำกว่ามาตรฐานคิดเป็นร้อยละ 90 ชั้นหนี้สงสัยคิดเป็นร้อยละ 82 และชั้นหนี้สงสัยจะสูญคิดเป็นร้อยละ 35 ของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษาทำให้ทราบถึงสาเหตุของการผิคนัดชำระหนี้ของลูกหนี้ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย สำนักงานเขต 2 ซึ่งทางธนาคารต้องพิจารณา รูปแบบการดำเนินธุรกิจ และประเภทธุรกิจในการให้สินเชื่อเพื่อลดความเสี่ยงในการเกิดหนี้ค้างชำระ และปรับปรุงผลิตภัณฑ์สินเชื่อของทางธนาคาร ปรับลดอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อ เพื่อให้ผู้ยื่นกู้สามารถนำเงินไปลงทุนและผ่อนชำระหนี้กับทางธนาคารได้อย่างเป็นปกติ

ทั้งนี้ ธนาคารฯต้องมีการจัดอบรมหรือทำความเข้าใจให้กับพนักงานของทางธนาคารในการอธิบายมาตรการด้านการชำระหนี้ให้กับผู้กู้ให้เข้าใจได้อย่างถูกต้องมากขึ้น และพนักงานต้องติดตามทวงถามลูกหนี้อย่างใกล้ชิดเพื่อให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ตามปกติ ไม่ให้เกิดดอกเบี้ยปรับกรณีผิคนัดชำระ

2. จากกรณีที่ลูกหนี้ส่วนใหญ่มีรายได้จากการดำเนินธุรกิจลดลง เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจและรายจ่ายที่เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งส่งผลทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้นั้น

ทั้งนี้ ธนาคารฯควรติดตามการดำเนินธุรกิจของลูกหนี้หลังจากการได้รับอนุมัติสินเชื่อแล้ว เพื่อดูผลการดำเนินงานของกิจการว่าจะสามารถผ่อนชำระหนี้ได้ปกติหรือไม่ หากธุรกิจของลูกหนี้ประสบปัญหาธนาคารฯ ควรมีแนวทางในการให้ความช่วยเหลือ เช่นการอบรมพัฒนาผลิตภัณฑ์ การเพิ่มช่องทางทางการตลาดให้กับธุรกิจของลูกหนี้ และจัดอบรม สัมมนา เพื่อให้สามารถปรับแนวทางการดำเนินกิจการให้ทันต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ให้ธุรกิจสามารถดำเนินกิจการได้อย่างต่อเนื่องและมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะสำหรับลูกหนี้ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย สำนักงานเขต 2ควรมีการปรับลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลงเพื่อให้กิจการสามารถมีกำไร เพื่อนำเงินมาชำระหนี้กับทางธนาคารฯ และควรมีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือน เพื่อจะได้จัดสรรเงินรายได้อย่างเป็นระบบ อีกทั้งต้องปรับรูปแบบการดำเนินกิจการให้ทันต่อเทคโนโลยี เพื่อให้กิจการสามารถดำเนินการต่อไปได้ และสามารถแข่งขันกับคู่แข่งที่มีอยู่ในปัจจุบันได้

รายการอ้างอิง

- กาญจนา ไฝศรี. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อหนี้ค้างชำระสินเชื่อสวัสดิการของธนาคารออมสิน สาขา เชียงแสน จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- จิราภรณ์ ชีวะสืบ. (2552). การบริหารสินเชื่อเพื่อลดปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของ ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขตลำปาง. การค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย(2561). รายงานการติดตาม ลูกหนี้ประจำเดือน ธันวาคม 2560
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.)(2558). ประกาศ เกณฑ์การจัดชั้นหนี้และการกันเงินสำรองของ สถาบันการเงินเฉพาะกิจ, จาก www.bot.or.th/Thai/FinancialInstitutions/PruReg_HB
- ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย. (2561). รายงานสถานะหนี้และ ผลการติดตามหนี้ประจำเดือน ธันวาคม 2560.
- ปรีชา ยศสละ. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดชั้นหนี้ลูกหนี้ค้างชำระของธนาคารออมสินเขตพะเยา จังหวัดพะเยา. การศึกษาค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพะเยา, พะเยา.
- ปัทมา กูทอง. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารออมสิน ภูมิภาคศึกษาธนาคารออมสิน เขตกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระเศรษฐศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- เพ็ญศิริ วงศ์เครือ. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการแก้ไขปัญหานี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Loans : NPLs) ของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานเขตกำแพงเพชร. การค้นคว้า ด้วยตนเองบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

วรรณมา ณะษะมาน. (2552). การติดตามหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารออมสินภาค 7. การค้นคว้า
อิสระเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.

ศิขริน ศรีอ่อน. (2554). ปัจจัยที่ทำให้เกิดการค้างชำระหนี้เงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัยของลูกค้า
ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขารามอินทรา กม.10 กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การพัฒนามนุษย์. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.

ศิริรัตน์ ศรีปาน. (2555). ปัจจัยที่มีผลต่อหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ในโครงการธนาคารประชาชน
ธนาคารออมสิน สาขาลุ่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์. การค้นคว้าด้วยตนเองเศรษฐศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. (2561). สรุปภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมปี 2560 และแนวโน้มปี
2561. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2561, จาก www.oie.go.th/academic

สำนักนโยบายเศรษฐกิจมหภาค สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2561, จาก
www.fpo.go.th

สำนักสื่อสารสัมพันธ์ ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2561, 12 กุมภาพันธ์), จาก
www.bot.or.th/Thai/Segmentation

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา พระราชบัญญัติ ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
แห่งประเทศไทย 2545: หมวด 2 วัตถุประสงค์ มาตรา 11, จาก web.krisdika.go.th/data/law